

Leikitäänkö?

Ideita pienten lasten ja heidän vanhempiansa ryhmätoiminnan käynnistämiseen

Julkaisija:
Honkalampi
Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus
Kauppakatu 23 A
80100 Joensuu

sähköposti: perpekeskus@hl-s.fi
www: <https://www.honkalampi.fi/kehittamistoiminta/perpekeskus/>

LaserMedia Oy
Joensuu 2019

ISBN 978-952-5028-38-6

Sisälllys

Aluksi	3
1 Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus	4
2 Ryhmän tausta-ajatus ja toteutus.....	5
3 Selkeys ja rutiinit luovat turvaa	7
4 Leikki-ideoita	9
5 Lasten ja vanhempien yhteistoiminta	14
6 Lasten oma toiminta.....	15
7 Asiaa vanhempien kanssa.....	15
8 Lopuksi rentoudutaan.....	16

Aluksi

Lapsen ja vanhemman suhde on elämänmittainen. Tämän me tiedämme. Osa meistä on onnekkaita – saamme olla mukana lasten ja vanhempien yhteisellä polulla, kulkea siinä rinnalla osan matkaa, vaikkapa yhteisten ryhmien merkeissä. Olemme onnekkaita myös siten, että Pohjois-Karjalan alueella yhteistyö kolmannen sektorin toimijoiden, Siun soten sekä kuntien kanssa on mutkatonta ja toimivaa. Niinpä maaperä kehittämistoiminnalle on erittäin hedelmällinen: vanhempi-lapsi -ryhmiä on toteutettu eri puolilla maakuntaa ja toteutetaan myös jatkossa.

Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskuksen ryhmätoiminnot toteutuvat monimuotoisesti ja –sisältöisesti eri ikäisille lapsille ja heidän vanhemmilleen. Tähän vihkoseen on koottu joitakin keskeisiä elementtejä sekä suosituimpia leikkejä pienimpien lasten ja heidän vanhempiansa ryhmätoiminnoista.

Toivomme tämän vihkosen antavan vahvistavia kipinöitä ryhmien suunnitteluun.

1 Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus

Perheperustaisen kuntoutuksen kehittämiskeskus tunnetaan myös nimellä Perpe-keskus. Keskuksen toiminnan kohderyhmää ovat lapset, nuoret sekä nuoret aikuiset, joilla on havaittu neurologista pulmataustaa tai neuropsykiatrisia piirteitä. Diagnoosia ei kuitenkaan tarvita toimintaan ohjautumisen perusteeksi. Myös edellä mainittujen asiakasryhmien perheet kuuluvat työskentelyn piiriin.

Perpe-keskus kehittää ja toteuttaa matalan kynnyksen tukea ja ohjausta sekä ammatillisesti ohjattua vertaisryhmätoimintaa ja tapahtumia. Toiminta kohdentuu koko Pohjois-Karjalan alueelle ajatuksella: toimimme siellä, missä tukea tarvitaan.

Toiminnan kehittämisessä tausta-ajatuksina ovat kasvatuksellinen kuntoutus arjessa sekä perheperustaisuus. Tausta-ajatukset kiteytyvät käytänteiksi Perpe-keskuksen toiminnassa siten, että *lapset, nuoret ja vanhemmat osallistuvat heitä itseään koskevan toiminnan suunnitteluun* - tässä tapauksessa ryhmätoiminnan. Olennaista kasvatuksellisessa kuntoutuksessa on se, että vanhemmat saavat tukea kasvatustyölleen, jotta voivat tehdä oman parhaansa lapsen hyväksi. Ryhmissä vahvistetaan perheen toimivia käytänteitä, mietitään voimavaratekijöitä, iloitaan yhteisistä onnistumista ja kannustetaan vanhempia käyttämään omaa ääntään lastaan koskevissa asioissa. Vanhemman asiantuntijuus kasvaa, kehittyy ja saa voimansa lapsen ja vanhemman välisestä suhteesta.

2 Ryhmän tausta-ajatus ja toteutus

Pienten lasten ja heidän vanhempiansa ryhmissä

- tarjotaan ideoita pienen lapsen kehityksen ja vuorovaikutuksen tueksi
- mahdollistetaan lapselle turvallinen ryhmäkokemus hänen osallistuessaan toimintaan yhdessä vanhempansa kanssa
- mahdollistetaan vertaistuki lapselle ja vanhemmalle
- vanhemmat voimaantuvat nähdessään lapsensa rohkeuden ja taitojen vahvistuvan
- koetaan iloa ja virkistystä.

Perpe-keskuksella on toteutettu kahta erilaista toimintamallia pienten lasten perheille:

- leikkiryhmä 2-3 -vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen
- vanhempi-lapsi -ryhmä alle koulukäisille lapsille ja heidän vanhemmilleen.

Ryhmiiin on ennakkoilmoittautuminen ja ryhmään mahtuu 3-5 vanhempi-lapsi -paria. *Riittävän pieni ryhmäkoko* on lasten kannalta turvallisempi; he uskaltavat osallistua paremmin yhteisiin leikkeihin sekä toimintaan. Pieni ryhmä vahvistaa myös pienen lapsen keskittymisen taitoja, koska silloin erilaisten aistiärsykkeiden sekä reagoitavien asioiden määrä on lasten kannalta helpommin käsiteltävissä. Aikuisen säätelevää ohjausta tarvitaan, ettei lapsi kuormitu liikaa.

Ryhmät ovat luonteeltaan suljettuja ryhmiä. Aloitusvaiheessa on tärkeää sopia osallistuvien aikuisten kanssa se, että

ryhmässä esille nousevat asiat ovat luottamuksellisia ja keskustellut asiat käsitellään vain ryhmään osallistuvien henkilöiden kesken. Ryhmään osallistuu kaksi työntekijää, joista toisen vastuualueena on lasten vapaan toiminnan mahdollistaminen ja ohjaus. Toinen ohjaajista mahdollistaa aikuisten vertaiskeskustelun. Ryhmän yhteisen leikkihetken ohjantavastuu sovitaan myös etukäteen.

Kaikissa Perpe-keskuksen ryhmätoiminnoissa osallistujat vaikuttavat toiminnan sisällön suunnitteluun. Lasten mielenkiinnon kohteita hyödynnetään leikkien ja välineiden valinnassa. Toimintaan voidaan sisällyttää myös lapsille aivan uusia kokemuksia, sillä usein vertaisten malli rohkaisee kokeilemaan uutta.

Omatahtisuus ryhmään osallistumisessa on kaikkien etu ja oikeus. On havaittu tärkeäksi sopia siitä, että kukin osallistuja voi olla läsnä päivän fiiliksen mukaan, niin lapset kuin aikuisetkin. Jos ryhmään osallistuminen on lapselle jännittävä juttu, tai hän muutoin hyötyy siitä, että voi ensin seurata ryhmän toimintaa, on tämä myös mahdollistettava. Myös vanhemman voi joskus olla hyvä antaa lupa itselleen pelkästään nauttia rauhassa kupillinen kahvia ja esimerkiksi kuunnella vanhempien keskustelua tai seurata lasten touhuja.

ALUKSI

- Määritä ryhmäkoko osallistujien tarpeen mukaan
- Rakenna, mahdollista ja säilytä luottamus
- Varmista, että jokainen saa osallistua ryhmään oman fiiliksensä mukaan

3 Selkeys ja rutiinit luovat turvaa

Ryhmät alkavat aina yhteisellä aloitushetkellä ja ryhmäkerran rakenteen eli struktuurin läpikäynnillä. Ryhmätoiminnasta riippuen muu rakenne koostuu hieman eri tavoin:

2-3- vuotiaille lapsille ja heidän vanhemmilleen suunnatussa leikkiryhmässä

- toiminta alkaa lasten ja vanhempien yhteisellä leikki- ja toimintatuokiolla
- syödään välipala yhdessä, minkä jälkeen lapset siirtyvät vapaaseen leikkiin ohjaajan toimiessa taustatukena
- vanhemmat ovat toisen ohjaajan kanssa omassa keskusteluhetkessään ja käsittelevät yhteisesti valittua teemaa
- toiminta päättyy yhteiseen loppuleikkiin ja/tai rentoutukseen.

Lapsille turvallisen ryhmäkokemuksen syntymisessä auttaa se, että vanhemmat ovat koko ryhmän ajan samassa toimintatilassa lasten kanssa, myös oman keskusteluhetkensä aikana.

Vanhempi-lapsi -ryhmässä

- toiminta alkaa lasten ja vanhempien yhteisellä leikillä/toiminnalla
- syödään välipala yhdessä
- toimintaa jatkuu vanhempi-lapsi -toimintapisteittäin
- toiminta päättyy yhteiseen rentoutumishetkeen.

Selkeä ja ennakoitava ryhmäkerran rakenne luo lapsille turvallisuuden tunnetta ja auttaa ajan hahmottamisessa; mitä kaikkea yhdellä ryhmäkerralla ehtiikään toteuttaa. Apuna ajan hahmottamisessa voidaan käyttää mm. Time timeria, jonka etuna on se, että jäljellä oleva aika erottuu selkeästi ja sitä on helppo seurata.

Toiminnan aloittaminen ja päättäminen tarkoittavat lapsen näkökulmasta aina siirtymätilannetta. Ennalta tiedetyn suunnitelman mukaan eteneminen auttaa lasta valmistautumaan tulevaan muutokseen. Siispä ryhmäkerroilla on syytä pitää yllä *riittävästi samankaltaisuutta toiminnoissa*, esimerkiksi tutut aloitus- ja lopetusleikit. Siirtymiä ovat myös toimintahetken sisällä tapahtuvat asiat, esim. välipalan jälkeinen siirtymä leikkiin. Ohjaajan on hyvä *ennakoida sanallisesti ja omalla toiminnallaan* nämä siirtymät.

Selkeyttä toimintaan luo ohjelman kuvittaminen esimerkiksi valokuvien, piirrosten tai papunetistä (www.papunet.net) saatavien kuvien avulla. Lasten osallistumisintoa voi hyödyntää esimerkiksi siten, että he saavat asettaa ryhmäkerran kuvaohjelman näkyville toiminnan alussa. Samalla lapsille syntyy jo alustava mielikuva tulevasta toiminnasta.

Myös *ryhmätilassa on huomioitava selkeys ja ympäristön jäsentäminen.* Näköärsyкkeitä aiheuttavat asiat voidaan piilottaa kankaiden alle. On huomioitava myös ryhmätilan äänimaailma. Se voi olla lasta kuormittava, mikäli hänellä on kuuloaistimusten säätelyyn liittyvää herkkyyttä. Hyvä käytäntö on varata kuulokkeet osallistujien kokeiltavaksi.

Halutessaan he voivat käyttää niitä tilanteissa, joissa on liian paljon muuta hälyä tai muutoin tarvetta pienentää äänimaailman kuormittavuutta.

On tärkeää, että *lapset saavat osallistua leikkeihin ja toimintoihin omassa tahdissaan* - olla oma itsensä, jännittää tai syöksyä välittömästi mukaan. Joku hyöttyy siitä, että saa ensin katsoa leikin idean ja osallistua vasta sitten tai pelkästään seurata ohjattua leikkihetkeä. Toinen taas tarvitsee kesken toiminnan pienen irtioton hetkestä, jotta pystyy palaamaan jälleen yhteiseen puuhaan.

Olennaista on antaa *tilaa kaikenlaisille osallistumisen tavoille ja vahvistaa vanhempaa*, että on ihan ok, vaikka lapsi ei rohkenisi osallistua yhteenkään leikkiin. Usein viimeisillä tapaamiskerroilla ujoinkin lapsi uskaltautuu osallistumaan pienesti yhteiseen leikkiin ja se toimeliainkin lapsi istahtaa kuulolle. Tai sitten yhdessä opittuja leikkejä leikitään tutuimmassa ympäristössä, kotioiloissa.

MUISTA

- Osallistujat saavat vaikuttaa ryhmätoiminnan sisältöön
- Laadi selkeä rakenne ryhmän toiminnalle
- Sisällytä toimintaan riittävästi tuttuja sisältöjä
- Jäsennä toiminta näkyväksi esimerkiksi kuvien avulla
- Mahdollista toiminnan seuraaminen ja hengähdykset toiminnasta

4 Leikki-ideoita

Tutustumista ja vuorovaikutusta

Käsitorni (vuoron odottaminen, tuntoaistimukset, ilmaisu)

Osallistujat asettavat kädet päällekkäin torniksi ja samalla sanotaan omat nimet. Usein on lapsen kannalta

turvallisempaa, jos oma aikuinen kertoo myös lapsen nimen. Lopuksi päällekkäin laitettut kädet nostetaan ilmaan ja vilkutellaan vielä kaikki tervetulleeksi.

Leikin muunnelmia:

- pienimmille lapsille voi tuntua turvallisimmalta se, että rakennetaan torni oman vanhemman kanssa.
- rakennetaan torni myös toista tai molempia käsiä käyttäen.
- rakennetaan piiri jalkaterät yhteen laittaen ja kellahdetaan lopuksi selälleen.

Juokse, juokse hiiri (trad., silmä-käsiyhteistyö)

Perinteistä liikuntaleikkiä sovelletaan siten, että osallistujat istuvat piirissä. Otetaan hiireksi pallo, jota vieritellään osallistujien kesken laulaen samalla muutamaaan kertaan:

”Juokse, juokse hiiri, ettei kissamiiri, sua saavuttaisi, sua saavuttaisi”.

Laulun loputtua katsotaan, kenelle pallo jäi, ja sanotaan hänen nimensä.

Tarvittavat materiaalit:

- pallo.

Liikuntaleikkejä

Liike ja leikki ovat lapselle luontaisia oppimisen keinoja. Leikeissä pidetään hauskaa yhdessä vanhemman kanssa.

Etsi kivi (reagointi- ja tarkkaavaisuus, kehonhahmotus ja -hallinta)

Kukin perhe tai osallistuja valitsee oman ”kiven”, esimerkiksi muotoalustan ja asettaa sen haluamaansa kohtaan lattialle. Laitetaan musiikki soimaan ja liikutaan vapaasti tilassa.

Musiikin tauotessa etsitään oma ”kivi” ja asetetaan sen päälle seisomaan. Kun musiikki jatkuu, jatketaan jälleen liikkumista.

Leikin muunnelmia:

- vähennetään ”kiviä” siten, että jossakin vaiheessa on vain muutama ”kivi” jäljellä, ja kaikkien osallistujien olisi mahdollista koskettamaan niitä.
- sovitaan ennen musiikin soimista, mikä kehonosa koskettaa kiveä.

Tarvittavat materiaalit:

- musiikki
- soitin
- ”kivet” esimerkiksi muotopalat

Huivipiilo (reagointi, aistimukset)

Kukin osallistuja tai vanhempi-lapsi -pari valitsee mieluisan värisen sifonkihuivin. Musiikin soidessa liikutaan vapaasti ja heilutellaan huiveja. Musiikin tauotessa mennään huivin alle piiloon. Jatketaan liikettä jälleen musiikin soidessa.

Leikin muunnelmia:

- On tärkeää kannustaa vanhempia havainnoimaan, jännittääkö lasta huivin alle meno tai tuntuuko huivin materiaali epämieluisalta. Vaihtoehtoisesti lapsi voi ”piilottaa” vanhemman pään huivin alle. Lisäksi huivin alle voi piilottaa kädet, jalat tai vatsan (lapselta tai vanhemmalta).
- Vaihtoehtoisesti musiikin tauottua voidaan myös irrottaa huivit lentoon.
- Sifonkihuvit voivat olla perhosia, joiden siipien alla piiloudutaan musiikin tauotessa.

Tarvittavat materiaalit:

- sifonkihuvit tms.
- musiikki
- soitin

Taikavarjo (yhteistyö, vireyden säätely)

Sateenkaaren väreissä loistava taikavarjo on monen ryhmäläisen suosikki – niin pienten kuin isojen. Varjo myös sopii monenlaiseen toiminnan virittämiseen. Se lisää innostusta, tai sen avulla voidaan rauhoittaa lasten vireystilaa.

Erilaisia taikavarjon kanssa sovellettavia leikkejä on lukuisia. Pienimpien lasten kanssa varjoon tutustumisen lisäksi on piilouduttu sen alle piiloon seuraavan lorun lopuksi: ”Tuuli, tuuli ennätä, varjo ilmaan lennätä”. Piiloutuminen on joka kerta yhtä jännittävää, ja samoin piiloutujien seuraaminen varjon ulkopuolelta voi olla jollekulle aivan yhtä merkittävä kokemus.

Kaikkien osallistujien yhteisvoimin voi taikavarjon päällä koettaa pompotella sekä saada pysymään erilaisia palloja. Lisäksi varjoa voi käyttää karusellina tai keinuna pienimmille lapsille. Hakusanalla leikkivarjo löydät internetistä monia muita ideoita varjon käyttöön.

Körötellen ja sylitellen

Metrolla joka paikkaan (vuorovaikutus ja aistimukset)

Metrolla mummolaan (Perkiö & Huovi, 2002) on monen pienen lapsen suosikki; köröttelyä, sylittelyä ja jännitystä sisältävää leikkiä on leikitty seuraavalla tavalla:

”Limpsin lampsin jalkapatikalla, patikalla joo.

Köröttelen, köröttelen kympin ratikalla, ratikalla joo.
(Köröttelyä sylissä)

Soitan kelloa (kosketus lapsen nenään)

painan nappia (kosketus lapsen napaan)

tällä pysäkillä pois (otetaan kiinni lapsen käsistä ja avataan käsivarret sivulle)

liukuportaita metroon (aikuinen laskee lapsen sylistä jalkoja pitkin alas tai liu`uttaa kätensä lapsen pään päältä kohti jalkoja)

ja metrolla kerhoon/leikkiryhmään jne.” (lapsen hyppäyttäminen ylös tai halaus).

Veetään nuottaa (trad., vuorovaikutus ja tunteet: jännitys)

Vanhat perinteiset laululeikit ovat myös hyviä. Nuotan veto – leikissä on rauhoittava, keinutteleva liike, jota voi tehdä eri tempolla. Lisäksi leikissä on mukana pieni jännityselementti.

”Veetään nuottaa, saahaan kallaa, (Istutaan vanhemman edessä, takana tai sylissä ja tehdään soutavaa liikettä) kissalle kiisket, koiralle kuoreet.

Isot kalat myyvvään, pienet kalat syyvvään.

Kups, kalat konttiin” (lopuksi kutitellaan lasta, halataan ja napataan syliin tai kellahdetaan lattialle).

Körö körö (vuorovaikutus ja jännitys)

Lapsi voi asettautua aikuisen syliin, mutta joku voi haluta myös körötellä ihan itsekseen istuen. Olemme muunnelleet Pullin (2013) lorukorttien Körökörö kauppaan -lorua vastaamaan aina kutakin kokoontumispaikkaa.

”Körö, körö kauppaan/kerhoon/päiväkodille...

kanssasi mä laukkaan.

Mitä saan sieltä, herkkulorukieltä.

Körö, körö kauppaan/kerhoon/päiväkodille...

kanssasi mä laukkaan.” (Lopuksi nostetaan lapsi ilmaan tai noustaán ylös).

5 Lasten ja vanhempien yhteistoiminta

Vanhempi-lapsi -ryhmiin liittyy keskeisenä osana pareittain toteutuvat toiminnot. Perinteiset leikkipisteet, mm. auto-, juna- tai nukkeleikkivälineet ovat monelle mieluisia. Lisäksi vanhempi-lapsi -parien tehtävänä voivat olla erilaiset liikunnalliset toimintaradat sisältäen esimerkiksi:

- tarkkuusheittoa hernepusseilla tai palloilla
- ilmapalloilla pompottelua (pieni lapsi ehtii reagoida paremmin pallon suunnanmuutoksiin)
- reikäpallon heittoa, vierittämistä (pienen lapsen on helpompi tarttua)
- esteiden rakentamista ja ylittämistä
- keilojen kaatoa
- kuperkeikkojen harjoittelua
- kiipeämistä ja esineiden hakemista eri korkeuksilta.

Erilaiset kädentaitoja vaativat toiminnot ovat myös monelle mieluisia. Vanhempi-lapsi -parien yhteisinä tuotoksina on saatu aikaan tyynyliinoja, tiskirättejä, t-paitoja, maalauksia, taiteellisia mukeja jne. Mitä tahansa on tarkoituksena saada aikaan, on tärkeää mahdollistaa lapsille erilaisia toteutustapoja. Joku ei pidä siitä, että sormet maalautuvat kun taas toinen hyötyy erityisesti siitä, että saa kokeilla omin käsin materiaaleja. On tärkeää välittää vanhemmille viestiä, että ei ole yhtä ainoa toteutustapaa ja että vanhemmat tuntevat oman lapsensa taidot, mieltymykset sekä herkkyydet parhaiten ja valitsevat omalle lapselleen parhaiten soveltuvan toteutustavan. Ohjaajan roolina on nostaa esille *vanhempien ja lasten yhteiset onnistumisen hetket*.

6 Lasten oma toiminta

Leikkiryhmissä vanhempien ja lasten yhteisen leikkihetken jälkeen on lapsilla oma vapaa leikkiaika, jolloin toinen ryhmää ohjaavista aikuisista on lasten leikin taustatukena. Leikkivälineiden tarjonnassa hyödynnetään lasten mielenkiinnon kohteita. Lisäksi pyritään pitämään tarjolla jotakin lapsille uutta välineistöä.

Lasten leikkitaidot voivat erota suuresti toisistaan, ja tässäkin kohtaa aikuisen tarkat havainnot, leikkiä ääneen jäsentävä sekä säätelevä ohjaustapa edistää lasten osallistumista. Vuorottelun taidot ovat olleet monelle lapselle harjoiteltavia asioita. Pieni ryhmäkoko mahdollistaa kaikille onnistumisen kokemuksia; mieluisan leikkivälineen odotusaika ei muodostu liian pitkäksi ja aikuinen on tarvittaessa auttamassa lasta onnistumaan odottamistilanteissa.

Lasten leikkihetken aikana vanhemmat pääsevät seuraamaan lastensa toimintaa ikään kuin ulkopuolelta. Havainnoidessaan lastensa leikkiä vanhemmille syntyy usein uusia oivalluksia lastensa taidoista, esimerkiksi miten lapsi osaa huomioida toisia lapsi tai käyttää jotakin leikkivälinettä. Lasten on sallittua käydä välillä tankkaamassa halauksia oman aikuisen sylissä.

7 Asiaa vanhempien kanssa

Vanhempien keskusteluhetkien teemat rakentuvat ryhmäläisten tarpeiden mukaan. Aloitusvaiheessa on hyvä olla varattuna jotakin valmiita teemaehdotelmia, ellei niitä nouse esille muutoin. Teemojen valinnan jälkeen on kuitenkin

syytä mielessä riittävä väljyys keskustelun aiheissa. Joskus voi olla hyvä tarttua vanhempia askarruttavaan ajankohtaiseen aiheeseen, vaikka se tarkoittaisi sovitun teeman käsittelyn siirtämistä.

Toiminnalliset menetelmät ovat hyviä keskustelun virittäjiä. Valmiita korttisarjoja voi käyttää teemoihin johdattelevana materiaalina. Esimerkkeinä:

- Inspiraatiokortit, PS-kustannus
- Hyvän mielen kortit, PS-kustannus
- Vahvaa vanhemmuutta, Pesäpuu ry
- Vahvuuskortit, Pesäpuu ry.

8 Lopuksi rentoudutaan

Rentoutumisen taidon harjoittelu on keskeinen osa Perpekeskuksen ryhmätoimintojen sisältöä. *Rentoutumista voi ja pitää harjoitella.* Oman toiminnan ja ajatusten rauhoittaminen on hyödyksi lapsille ja aikuisille; stressitaso laskee, ajatukset selkenevät, rentoutunut mieli omaksuu paremmin uutta ja myös omien tunnereaktioiden havainnointi onnistuu helpommin.

Rentoutumisen harjoitteluun sopivat mm. omat tai valmiit rentoutustarinat, musiikin kuuntelu ja erilaisten rentoutusvälineiden käyttö. Pienimpien lasten kanssa rentoutuminen voi olla pelkästään tutustumista rentoutusvälineisiin. Lisäksi voidaan varata ns. aistikori, joka sisältää erilaisia tunnusteltavia materiaaleja, esimerkiksi puristelupalloja ja slime-otuksia. Materiaalien tutkiminen on usein rauhoittavaa toimintaa sellaisenaan.

Lähes poikkeuksetta jokaiselle osallistujalle löytyy oma suosikki rentoutusvälineistä. Olennaista on se, että *aikuinen aidosti pysähtyy havainnoimaan lapsen tuntemuksia ja kokemuksia sekä varmistaa lapselta, millainen kosketuksen voima, suunta ja rytmi hänelle sopii*. Esimerkiksi selän maalaaminen maalitelalla voidaan tehdä eri suuntiin ja lapsi voi ensin maalata aikuista. Hieronta voidaan tehdä vaikkapa pikkuautolla. Lisäksi *on tärkeää huomioida erilaiset aistiherkkyudet* materiaalien ja välineiden valinnoissa sekä kokeilemisessä.

Lähteet

Pulli, Elina 2013: Vauvan kanssa. Iloista puuhaa ensimmäiseen vuoteen. Sanoma Pro Oy, Helsinki.
Perkiö, Soili & Huovi, Hannele 2002: Vauvan vaaka. Lauluja ja leikkejä vauvaperheille. Tammi, Vammala.

Tähän vihkoseen on koottu ideoita pienille lapsille sekä heidän vanhemmilleen suunnatun ryhmätoiminnan käynnistämisestä.

Paras ryhmä syntyy ryhmäläisten ja ohjaajien omannäköisestä toteutustavasta. Juuri siitä, jonka toiminnasta osallistujat voivat sanoa: ”Tämä on meidän ikioma ryhmä”!

